

УДК 911.3:32 (477.82)

А. В. Кузишин, канд. геог. наук, доцент
Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка,
кафедра географії України і туризму,
вул. М. Кривоноса, 2, м. Тернопіль, 46027
kuzyshyn_s@ukr.net

ПРОЯВИ ЕЛЕКТОРАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ НА ВИБОРЧОМУ ПОЛІ ОБЛАСТЕЙ КАРПАТСЬКО-ПОДІЛЬСЬКОГО РЕГІОНУ

У статті проаналізована теоретичні та прикладні аспекти формування електоральної культури. Було визначено роль електоральної активності як однієї з форм електоральної культури; проаналізовано, як відображається колективна пам'ять людей на виборчому процесі та стабільності ідеологічної прихильності. За територіальну основу оцінки сформованості електоральної культури було обрано області Карпатсько-Подільського регіону.

Ключові слова: області Карпатсько-Подільського регіону, виборчий процес, електоральна культура, виборча активність, електоральна прихильність, виборчі традиції.

ВСТУП

Сучасна участь виборців в електоральних процесах загальнодержавного чи регіонального рівня опирається на певний формат поведінки, котрий втілюється у об'єднаному понятті «електоральна культура». Дане поняття можна вважати індикатором геопросторової електоральної прихильності, яку можна оцінювати в просторі (регіони підтримки певних політичних поглядів та ідей) і часі (період підтримки певної політичної сили).

Поняття «електоральна культура» знайшло своє значне відображення в соціологічних та політологічних дослідженнях, але в меншій мірі представлено в суспільно-географічній царині.

Однією з перших робіт вітчизняних дослідників, яка повністю була присвячена проблемі електоральної культури з позиції її соціологічного аналізу, було наукове дослідження О. В. Князевої «Електоральна поведінка як соціокультурне явище» [5]. В ній автор визначає основні об'єктивні та суб'єктивні фактори, які впливають на поведінку виборців, подає типологію електоральної поведінки тощо.

Всебічне вивчення феномена електоральної культури знайшло своє відображення в праці російського дослідника-політолога І. М. Гомерова, («Електоральна культура: політологічний аналіз»). У цій роботі міститься цікава версія осмислення суті, побудови, способів функціонування електоральної культури, її місця та ролі в структурі політичної культури та виборчому процесі. І. М. Гомеров в рамках підходу системно-архітектурного моделювання запропонував

робоче визначення та власну концепцію електоральної культури, виокремив психологічні, економічні, політичні, духовні фактори, які впливають на вибір електорату. Дослідник розглядає електоральну культуру як систему, яка формує модель іншої системи – політичні вибори [2].

У вітчизняній соціології цікавій для нас науковій проблемі присвячена дисертація «Електоральна культура населення України в умовах трансформації суспільства» Б. Ідрісова [4]. В цій роботі досліджується становлення електоральної культури громадян України. Автор робить висновок, що електоральна культура суспільства, що трансформується, є динамічною єдністю знання, розуміння суті, змісту демократичних виборів усіма учасниками виборчого процесу, реально відображає стан засвоєних зразків і норм поведінки.

Серед вітчизняних фахівців в сфері суспільної географії найбільшу увагу означеній проблематиці відводить М. С. Дністрянський [3]. В своїх дослідженнях він оцінює електоральну культуру на основі аналізу територіально-етнополітичної структури українського суспільства, історико-географічні риси території та політико-географічне значення міжконфесійних та міжрелігійних відносин в Україні.

Дане питання розглядалось нами [6] в дещо іншому ракурсі, роблячи акцент виключно на результатах виборів в територіальному зрізі.

У науковому обігу на сьогодні вживаються різні словосполучення для позначення феномена «електоральної культури» («культура політичних виборів», «культура виборців», «культура виборчого процесу» та ін.). Проте, якщо вдуматися в справжню суть названих категорій, то стає наочною їхня принципова ідентичність, адже в кінцевому результаті всі учасники електорального процесу виступають в ролі виборців.

Дослідження електоральної культури або культури політичних виборів були започатковані у США. Американський політолог П. Лазарсфельд здійснив одне з перших розгорнутих досліджень факторів, що впливають на електоральний вибір громадян. В центрі його уваги була проблема впливу засобів масової інформації (насамперед, радіо та телебачення) на електоральну поведінку американців. У підсумку були виявлені цікаві закономірності сприйняття населенням ЗМІ. П. Лазарсфельд відкрив закон селективності сприйняття виборцями засобів масової комунікації (середній виборець приділяє увагу тільки тим інформаційним матеріалам, які відповідають його первісним політичним поглядам). Також було встановлено, що люди, які є членами однієї соціальної групи, голосують майже завжди ідентично. Крім того, П. Лазарсфельд відкрив закон «лідерів думок» (масовий виборець сприймає політичну інформацію набагато краще, якщо вона розповсюджується не просто конкретними ЗМІ, а її джерелом виступає популярна особистість – т. зв. «лідер думок»).

Таким чином з позиції суспільної географії ми хотіли б звернути увагу на геопросторові риси прояву електоральної культури, шляхом оцінки ідеологічної прихильності до певних політичних сил, активності електорату у виборчо-

му процесі та послідовності підтримки політичних сил впродовж тривалого періоду.

Об'єкт дослідження – електоральна культура на прикладі областей Карпатсько-Подільського регіону. *Предмет дослідження* – елементи електоральної культури на регіональному рівні.

В процесі підготовки даної публікації ставилась *мета* – визначити роль електоральної активності як однієї з форм електоральної культури, проаналізувати як відображається колективна пам'ять людей на виборчому процесі та стабільність ідеологічної прихильності (через підтримку певних партій чи політичних діячів).

На основі сформульованої мети, ставилось *завдання*: оцінити на основі геопросторового аналізу значущість самого процесу виборів, котрі визнаються в цивілізованому світі процедурою легітимізації державної влади і є універсальним критерієм визначення прогресу в розвитку держави та її регіонів.

МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Основою даної публікації були статистичні обрахунки, здійснені на основі даних Центральної виборчої комісії про результати парламентських виборів за 2006, 2007, 2012, 2014 рр. [9].

В процесі підготовки публікації поетапно розглядалися складові поняття «електоральна культура» (фактори, що впливають на електоральну культуру, виборча активність, електоральна прихильність, колективна пам'ять виборчого процесу) з метою його цілісного та комплексного розгляду. Було використано загальнонаукові методи – аналітичний, статистичний, літературний та порівняльно-географічний.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Сьогодні електоральна культура визначається як комплекс знань, оцінок і норм електоральної поведінки й електоральних відносин, виборчого процесу в цілому, колективна пам'ять людей про виборчі процеси [1, с. 237-238].

Електоральна культура має свої просторові прояви, які варто враховувати в комплекс суб'єктивних орієнтацій, які визначають позиції громадян у виборчому процесі. До них належать: показники участі населення у виборчому процесі, показники прихильності до певних ідеологічних сил, показник послідовної підтримки певної ідеологічної лінії, показник впливу загальнодержавних та місцевих ЗМІ на вибір електорату. Таким чином формується низка факторів зовнішнього та внутрішнього впливу, які визначають електоральну культуру (рис. 1).

Електоральна культура перебуває в латентному стані і активізується лише в період виборчої кампанії. Для неї властиві часова та територіальна прив'язки, які виступають базовим фундаментом цього виду культури. Чинниками елек-

торальної культури виступають: історико-географічні традиції формування виборчої (електоральної) культури, існування усталених соціальних груп, що об'єднуються за показниками добробуту, національні спільноти, звичаєві прояви.

Результати виборів останнього десятиліття в Україні формують твердження, що сучасна електоральна культура проявляється в двох напрямках: перший пов'язаний з рудиментами радянського періоду, в якому мало проявляються сформовані ідеологічні впливи та існує високий рівень недовіри до політичних інститутів та інституцій; другий напрямок зумовлений медіавпливами та іншими формами сучасної популяризації інформації. Аналіз географії політичної

Рис. 1. Фактори, що впливають на електоральну культуру

прихильності за тривалий проміжок часу дозволяє твердити, що електоральна культура в розрізі регіонів України ще перебуває в стадії формування, так як спостерігаються значні коливання результатів електоральної прихильності до певних ідеологічних напрямків, показників участі у виборчому процесі.

Водночас електоральна культура залежить від соціально-економічних, етнічних та політичних процесів, що мають найяскравіший та завершений характер. За основу можна взяти територіальну орієнтацію регіонів з притягальним впливом сусідів (орієнтація на Польщу, Румунію чи Росію). Наступним критерієм є формування соціального розшарування, де акцент повинен робитися не лише на фінансових можливостях регіонів, а й на формування «сильних суспільних груп», що зуміли успішно пристосуватися до постсоветських умов існування і «слабких спільнот», котрі адаптувались невдало [7, с. 91].

Для аналізу характеристики електоральної культури було обрано області Карпатсько-Подільського регіону у складі Закарпатської, Львівської, Івано-Франківської, Чернівецької, Тернопільської, Хмельницької та Вінницької областей. Даний регіон займає західно-центральне положення в межах території України та має давні історико-географічні зв'язки, що дозволяють ідентифікувати його як єдину територію.

Оцінюючи показники явки на вибори як складовий елемент електоральної культури варто наголосити, що населення областей даного регіону відзначається активною громадською позицією. Щоправда, спостерігається стійка тенденція до зменшення числа тих, хто висловив свою думку в ході голосування – в виборах до Верховної Ради 2006 р. участь брали 70 % електорату досліджуваного регіону, в виборах 2007 р. – 67,1 %, у виборах 2012 р. – 66,1 %, у виборах 2014 р. – 59,1 % (рис. 2). Водночас, ці показники є суттєво вищими у порівнянні з пересічноукраїнськими.

В розрізі областей також є свої стійкі тренди. Традиційно невисока явка характерна для поліетнічних Закарпатської та Чернівецької областей, де показник участі у виборах є на 7-15 % нижчим, ніж в регіоні на даний рік виборів. Високі показники відвідуваності виборчих дільниць властиві для областей Галичини (Івано-Франківської, Львівської та Тернопільської) – в усі виборчі роки тут спостерігалась явка на 1-11 % вища, ніж в регіоні загалом.

Водночас специфікою відзначалися певні внутрішньообласні території. Де показники участі у виборчому процесі суттєво відрізняються від тих, що були характерні для регіону загалом або для певної обласної адміністративної одиниці.

В Закарпатській області в ході електоральних зрізів 2006 і 2007 рр. найнижчою (54-56 %) була явка в Рахівському, Тячівському та Хустському районах, що відзначаються домінуванням дисперсного (розсіяного) типу сільських населених пунктів, які не завжди співпадають з порогом територіальної доступності виборчих дільниць. В ході перерозподілу виборчих округів (джерімендрінгові технології) в 2012 і 2014 рр. стало зрозумілим, що найбільш пасивний електо-

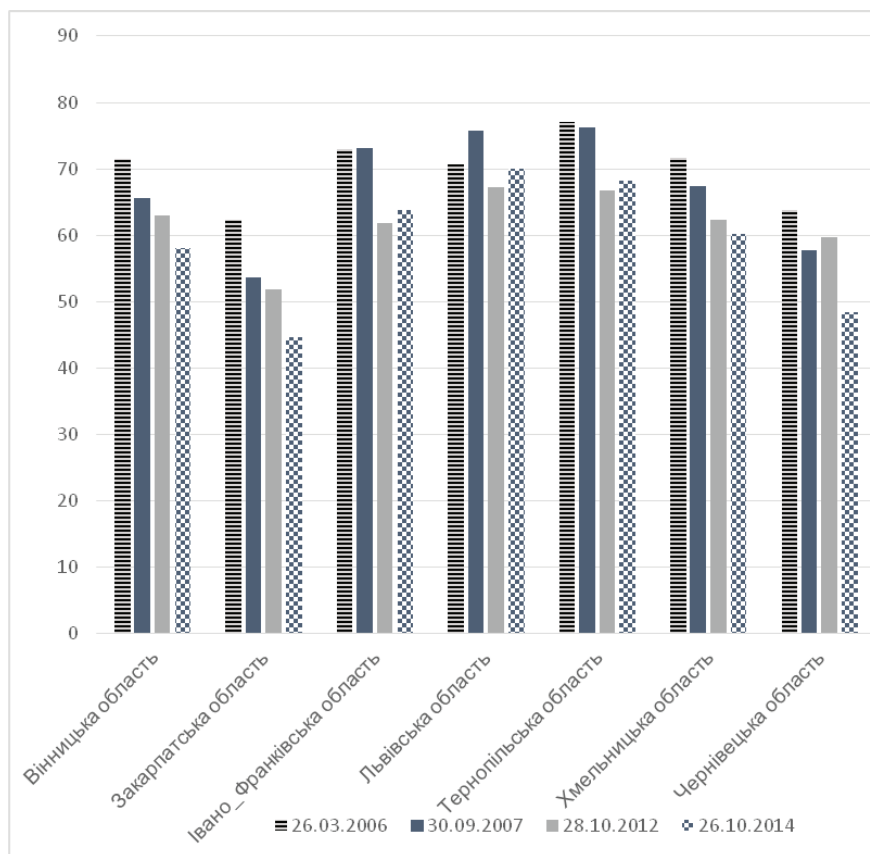

Рис. 2. Явка виборців на виборах до Верховної Ради України в областях Карпатсько-Подільського регіону, %, за [8]

рат властивий для Рахівського та Тячівського районів (33-37 % явки на виборчі ділянки).

Найвищі показники відвідуваності виборчих ділянок характерні для адміністративних районів в межах Львівської та Івано-Франківської областей, що межують між собою (Жидачівський, Рогатинський та Галицький). Це дозволяє твердити про значний рівень виборчої дисципліни в межах цих територій. В ході виборів 2006 і 2007 рр. явка на виборчі ділянки тут коливалась в межах 85-79 % від загального числа виборців. Навіть в результаті нового переділу округів ці ж адміністративні райони утримали лідерство за показником участі в голосуванні (65-74 %).

Дані показники є ознакою чітких трендів, властивих для певних територій Карпатсько-Подільського регіону і підтвердженням, що дані території відзначаються традиціями участі або абсентеїзму щодо виборчого процесу як такого.

Ще однією складовою електоральної культури виступає колективна пам'ять людей на виборчому процесі, що відображається у тривалій прихильності до певної ідеології чи поглядів (мається на увазі її підтримка впродовж певної кількості виборчих каденцій). За часовий зріз 2006-2014 рр. тут можна констатувати певні закономірності, пов'язані з ідентифікацією певних територіальних громад щодо лідерів та партій, котрі представляють симпатичну їм ідеологію. Водночас можна твердити про тенденції, які сформувались стосовно певних ідеологічних напрямків чи партій.

За даний період в усіх обласних регіонах зросла популярність ультраправих поглядів, що втілюється в підтримці партій згаданого напрямку. Якщо середній показник підтримки цих поглядів на виборах 2006 р. складав лише дещо більше 1 % (тільки в Львівській та Тернопільській областях було перевищено показник у 2 %), то в 2014 р. коло прихильників цієї ідеології зросло в 7-9 разів (Івано-Франківська область – 9 %, Тернопільська область – 8 %, Львівська область – 7 %). Варто наголосити, що коливання підтримки в межах округів, які розташовані в межах однієї адміністративної області, досить незначні. Також загальною тенденцією варто вважати дещо вищу підтримку даних політичних поглядів в усіх обласних центрах досліджуваної території (Івано-Франківськ – 10,9 %, Тернопіль і Хмельницький – по 8,2 %, Чернівці – 6,8 %, Вінниця – 6,6 %, Львів – 6,1 %, Ужгород – 4,4 %).

Парламентські вибори від 2006 і до 2014 року показали загальну згуртованість громадської думки населення досліджуваного регіону, як і України загалом, навколо ідеї націонал-патріотизму без явних ознак «правизни».

В найзахіднішій області регіону (і України) – Закарпатській, показник тих, хто підтримував праві партії за період між згаданими виборчими каденціями період зросла з 51 % до 70 %. В областях галицького субрегіону (Івано-Франківська, Львівська та Тернопільська) партії правого та право-центриського спрямування мали суттєву підтримку впродовж всього досліджуваного періоду (в 2006 р. їх підтримувало від 82 до 86 % електорату, до 2014 р. цей показник практично не змінився – від 84 до 88 %). Досить високою була підтримка цієї ідеології в загалом поліетнічній Чернівецькій області (майже 71 %).

Області Карпатсько-Подільського регіону ніколи не відзначались підтримкою лівих ідеологій. За період від 2006 до 2014 року ця тенденція чітко відстежувалась. В 2006 р. ці ідеології підтримували в середньому 2,6 % виборців (максимум – в Вінницькій області – 5,7 %, мінімум – в Тернопільській області – 0,6 %). До 2014 р. ці показники скоротились з 0,35 % голосів виборців в Тернопільській та Івано-Франківській областях до 1,8 % в Хмельницькій області. Цікавим моментом є те, що більшою була підтримка лівих поглядів в обласних центрах всіх адміністративних територій (ймовірно, це пов'язано з особливостями формування населенського контингенту в обласних центрах в ХХ ст., коли сюди приїжджали радянські партійні функціонери та їх сім'ї).

Перефразовуючи думку Ю. Р. Шведа, електоральній культурі на території України властива дія трьох детермінант: 1) національно-політичної – що

більша у складі населення частка росіян і що ближче до кордон з Росією, то вищий рівень підтримки «євразійських політичних сил», а що ближче до Галичини, то популярніші праві; 2) культурно-модернізаційні – для культурних центрів, розташованих у центральних елітних районах великих міст властива «ліберально-плюралістична» електоральна культура (вагомість індивідуального вибору голосуючих і популярності ліберальних сил, широка «електоральна палітра»; низька виборча активність; високий відсоток тих, хто голосує проти всіх). Периферійним територіям властива «патріотично-традиціоналістична» електоральна культура, національні цінності, безумовна перевага в структурі електорату прибічників обмеженої кількості політичних сил, висока явка, малий відсоток «негативістів»; 3) соціально-економічної – активізується за умови суттєвої територіальної диспропорції в рівнях розвитку господарства між центрами та периферією. На периферії сприятлива економічна ситуація спричиняє популярність провладних центристів, а несприятлива – «традиціоналістської опозиції» [7, с. 93].

Сформована електоральна культура може бути передумовою до розширення самоврядних прав територій. Цей процес має свої особливості, серед яких: велике нагромадження завдань державного будівництва, економічного реформування, національної консолідації та подолання територіальних диспропорцій соціально-економічного розвитку; тривале відчуження більшості населення від громадсько-політичного життя; суперечливий процес формування загальнонаціональної партійної системи. Електоральна культура відіграє посередницьку роль у трансляції суспільно-географічних і політичних нововведень та забезпеченні зворотного зв'язку з громадянами.

ВИСНОВКИ

В Україні загалом, і в областях Карпатсько-Подільського регіону зокрема, ще відбувається процес формування загальнонаціональної електоральної культури. Причиною такого явища є багатовікова відсутність державності, проблемність з визначенням єдиного центру прийняття владних рішень та єдиних управлінських інституцій. Тенденції до поступового вирівнювання електоральної активності за рахунок її підвищення на сході досліджуваного регіону та висока узгодженість регіональних оцінок характеру виборчого процесу дозволяють говорити про початок зближення регіональних потреб та інтересів через формування спільного проблемного поля електоральних кампаній. Вже сьогодні, на основі проведених досліджень, вищу сформованість електоральної культури демонструють області галицького регіону (Івано-Франківська, Львівська та Тернопільська); в східно-подільських областях та областях поліетнічного характеру (Закарпатська, Чернівецька) електоральна культура виступає індикатором процесу соціальної згуртованості навколо певного кола поглядів та ідей, що орієнтуються на проєвропейські та проукраїнські погляди.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Виборче законодавство: українська практика, міжнародний досвід та шляхи реформування [Текст] / За заг. ред. Радченка Є. В. – К.: Факт, 2003. – 258 с.
2. Гомеров И. Н. Электоральная культура: политологический анализ [Текст]: автореф. дис. ... д-ра полит. наук. / Игорь Николаевич Гомеров. – М., 1995. – 45 с.
3. Дністрянський М. С. Політична географія України [Текст]: навчальний посібник / Мирослав Степанович Дністрянський. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. – 348 с.
4. Ідрісов Б. Електоральна культура населення України в умовах трансформації суспільства [Текст]: автореф. дис. ... канд. соціол. наук: 22.00.04 / Бахтійор Ідрісов. – К., 2006. – 14 с.
5. Князева О. В. Електоральна поведінка як соціокультурне явище [Текст]: автореф. дис. ... канд. соціол. наук: 22.00.01 / Олена Володимирівна Князева. – Харків, 1996. – 24 с.
6. Кузишин А. В. Геопросторовий аналіз громадської думки через призму парламентських виборів в областях Карпатсько-Подільського регіону [Текст] / А. В. Кузишин // Наукові записки. Серія: Географія. – Тернопіль. – 2015. – № 1 (38). – С. 117-123.
7. Шведа Ю. Р. Політичні партії у виборах: теорія та практика виборчої кампанії [Текст]: навч.-метод. посіб. / Юрій Романович Шведа. – К.: Знання, 2012. – 373 с.
8. Lasarsfeld P. F. The Peoples Choice. How the Voter Makes up his Mind in a Presidential Campaign [Text] / Paul Felix Lasarsfeld, Bernard Berelson B., Hazel Gaudet. – N.Y.; London: Columbia univ. press, 1968. – 178 p.
9. Сайт Центральної виборчої комісії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cvk.gov.ua>.

REFERENCES

1. *Vy`borche zakonodavstvo: ukrayins`ka prakty`ka, mizhnarodny`j dosvid ta shlyaxy` reformuvannya* (2003), [The electoral law: Ukrainian practice, international experience and ways to reform] / Red.: Radchenko, Ye.V., Kyiv: Fakt, 258 p.
2. Gomerov, Y`.N. (1995), *Электорал`naya kul`tura: poly`tology`chesky`j analiz`z* [Electoral Culture: Political Analysis]: avtoref. dy`s. ... d-ra poly`t. nauk. / *Extended abstract of doctor`s thesis*, Moskow: Moskow National University, 45 p.
3. Dnistrians`ky`j, M.S. (2014), *Polity`chna geografiya Ukrayiny`* [Ukraine Political Geography], Lviv: Ivan Franko National Univesity of Lviv, 348 p.
4. Idrisov, B. (2006), *Elektoral`na kul`tura naselelnya Ukrayiny` v umovax transformaciyi suspil`stva* [Electoral Culture of Population of Ukraine in the Conditions of the Transformation of Society.]: *Extended abstract of candidate`s thesis*, Kyiv: Institute of Sociology of the National Academy of Sciences of Ukraine, 14 p.
5. Knyazyeva, O. V. (1996), *Elektoral`na povedinka yak sociokul`turne yavy`shhe*: [Electoral behavior as a socio-cultural phenomenon] *Extended abstract of candidate`s thesis*, Kharkiv: V.N. Karazin Kharkiv National University, 24 p.
5. Kuzy`shy`n, A.V., (2015), *Geoprostorovy`j analiz gromads`koyi dumky` cherez pry`zmu parlaments`ky`x vy`boriv v oblastiakh Karpats`ko-Podil`s`kogo regionu* [Geospatial analysis of public opinion in the light of the parliamentary elections in the Carpathian and Podilsk region], *The Scientnfc issues of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogikal University. Series: Geography, vol. 38, No. 38, pp. 117-123.*
6. Shveda, Yu. R. (2012), *Polity`chni partiyyi u vy`borax: teoriya ta prakty`ka vy`borchoyi kampaniyi* [Political parties in the elections: Theory and Practice campaign], Kyiv: Znannya, 373 p.
7. Lasarsfeld, P.F. (1968), *The Peoples Choice. How the Voter Makes up his Mind in a Presidential Campaign* / Lasarsfeld P.F., Berelson B., Gaudet H. – N.Y.; London: Columbia univ. press, 178 p.
8. *Sajt Central`noyi vy`borchoyi komisiyi*, 2016 [Official Website Central Election Commission]. – Available at: <http://www.cvk.gov.ua> [Accessed 19 December, 2016].

Надійшла 21. 01. 2017

А. В. Кузишин, канд. геогр. наук, доцент

Тернопольский национальный педагогический университет имени В. Гнатюка,
кафедра географии Украины и туризма,
ул. М. Кривоноса, 2, Тернополь, 46027
kuzyshyn_a@ukr.net

ПРОЯВЛЕНИЯ ЭЛЕКТОРАЛЬНОЙ КУЛЬТУРЫ НА ИЗБИРАТЕЛЬНОМ ПОЛЕ ОБЛАСТЕЙ КАРПАТО- ПОДОЛЬСКОГО РЕГИОНА

Резюме

В статье проанализированы теоретические и прикладные аспекты формирования электоральной культуры. Было определено роль электоральной активности как одной из форм электоральной культуры; проанализировано, как отражается коллективная память людей на избирательном процессе и стабильности идеологической привязанности. За территориальную основу оценки сформированности электоральной культуры был избран области Карпато-Подольского региона.

Ключевые слова: области Карпато-Подольского региона, избирательный процесс, электоральная культура, избирательная активность, электоральная привязанность, избирательные традиции.

A. V. Kuzyshyn

Ternopil V. Hnatiuk National Pedagogical University,
Department of Geography Ukraine and Tourism,
M. Kryvonosa str, 2, Ternopil, 46027, Ukraine
kuzyshyn_a@ukr.net

DISPLAYS OF OF ELECTORAL CULTURE IN THE ELECTORAL FIELD OF THE CARPATHIAN-PODILSK REGION

Abstract

Problem Statement and Purpose. The article reveals the behaviour of the voters of a certain territory in the context of ideological commitment, electoral activity, conditions and factors that influence the choice of people. Thus a tradition of electoral activity and the collective memory of the party favour is formed. Four electoral cadences were chosen for investigation over the period 2006-2014 years. It helped to determine changes in the elections interest (vote), commitment to a certain type of ideology, which was analysed according to a proportion of voting for a group of political parties with close ideological views.

The manifestation of mass political consciousness, which shows itself through the electoral culture, allows us to estimate at the territorial level, the population's attitude to certain ideologies and political orientations. The purpose of the article is to determine the role of electoral activity as a form of electoral culture.

Data & Methods. The basis of the article is a theoretical and methodological development of leading experts in the field of modern political geography, electoral geography and other sciences that study the peculiarities of electoral processes. There were used such scientific methods of research as analysis and synthesis, statistical, generalization, abstraction and others.

Materials of Central Election Commission were used in this article for the period 2006 – 2014 years.

Results. Conclusions were made regarding certain territorial attachment of the electorate.

Grouping of administrative units was implemented according to the level of electoral culture formation based on certain ideological direction.

Our studies allow to note a tendency of electoral activity gradual alignment and consistency of regional character assessment of the electoral process, which suggests the formation of a common problem field of electoral culture. Based on our research, a higher formation level of electoral culture demonstrate areas of Galician region (Ivano-Frankivsk, Lviv and Ternopil); in east-Podilsk regions and areas of multi-ethnic character (Transcarpathian, Chernivtsi) electoral culture is an indicator of social cohesion process around a particular range of views and ideas, guided by pro-European and pro-Ukrainian views.

Keywords: Carpathian-Podilsk region, Electoral process, Electoral culture, Electoral activity, Electoral commitment, Electoral traditions.